

ПРО МИНУЛІ ЧАСИ

Еліна Заржицька

(Народилася 1960 року)

Еліна Іванівна Заржицька народилася й мешкає в місті Дніпрі. Це сучасна українська письменниця, журналістка, громадська діячка, членкиня Національної спілки письменників України, Національної спілки журналістів України. Вона пише казки, пригодницькі й історичні повісті для дітей та підлітків. Твори Еліни Іванівни давно видаються в Україні та за межами нашої батьківщини.

Письменниця є переможницею та лауреаткою багатьох літературних конкурсів, постійною членкинею журі фестивалів дитячого мистецтва й конкурсів творчої молоді. У 2017 році нагороджена медаллю ім. Івана Мазепи за патріотичну діяльність.

Найвідоміші книжки Еліни Заржицької: «Великий Луг над Дніпром: казки і легенди», «Легенди про козаків», «Китеня Тимко», «Про маленького метелика», «Заєць та чарівний барабан».

За мотивами її казок створено мультфільми «Як черепаха Наталка до школи збиралася», «Про ліниву ворону», «Як вуж намагався гадюкою стати».

У творах із збірки «Легенди про козаків» ідеться про наших мужніх та кмітливих предків — запорожців.

Як козак у водяного царя служив

Зібралися якось козаки у похід проти турків. Збудували чи вісімдесят, а чи й сто чаечок¹, повсідалися, веслами змахнули і — гайда! Пливуть, шаблі гострять, мушкетери² заряджають, оповідки старих запорожців слухають та пісні співають.

Так і спустилися Дніпром аж до Кінбурнської коси³, а вночі й у Чорне море вийшли. Тільки виправили курс на Кафу⁴, як розігралася на морі буря. Завив вітер, закружляв поміж чайками, побігли по морю сиві хвилі із білими чупринами, побігли та й на чаечки кинулися. Схопила кожна хвиля по чайці, угору підняла і міцно тримає, не випускає.

¹ Бойовий човен запорозьких козаків із вітрилами та веслами, обшитий зовні дошками або очеретом для кращої плавучості й захисту від ворога.

² Старовинна рушниця.

³ Там була розташована турецька фортеця, збудована з метою перекрити козакам вихід до Чорного моря.

⁴ Кафа — нині місто Феодосія (Крим).

Не встигли козаки здивуватися, як випливають з глибин морських дивні риби. Луска в них червона, хвости сині, а над пащами вуса звисають — ну справжнісінькі тобі запорожці! Підпливають риби до головної чайки, якою отаман козацький правив, вклоняються низенько й чемно промовляють:

— Наш володар, цар морський, шле славним козакам своє вітання і запрошує до себе в гості когось із вас, на кого громада вкаже. Дуже-бо йому лицар запорозький потрібен.

Ще раз вклоняються й відповіді чекають.

Розреготалися козаки: як так? Чужинський цар нам вказувати сміє? Не бувати цьому!

Отож відмовили вони тим риbam, ті й відпливли.

Тільки відпливли, аж почорніло море. Стали хвилі заввишки з гори високі, підняли чашки у небо, а між горами провалля відкрилися, а у тих проваллях вода, наче вар кипить. І випливли до козаків гади морські, незнані й невидані. Луска в них горить, золотом-сріблом переливається, а з пащі ікла гострі стирчать.

Підпливають гади до головної чайки, в якій отаман козацький рулем правив, вклоняються низенько і чемно промовляють:

— Наш володар, цар морський, шле славним козакам своє вітання і запрошує до себе в гості когось із вас, на кого громада вкаже. Дуже-бо йому лицар запорозький потрібен.

Ще раз вклоняються й відповіді чекають.

Отаман в козаків розумний був, тож вирішив справу миром розв'язати. «Так і так, — рече, — не можемо віддати душу християнську на погибель. Ви, гади морські, передайте його величності від усього війська нашого уклін і скажіть, що запорожці без бою товаришів на смерть не видають. От якщо чимсь іншим, то ми його величності прислужитися готові».

Тільки він слова ті зронив, як гади морські у воду пірнули і зникли.

І одразу на небі сонце засяяло, стих вітер, хвилі почали меншати і за декілька хвилин опустили чайки долу. Одна біля одної поставили, наче на плацу у ряди вишикували. Тут заграли музики, заревли сурми і піднявся з глибин морських сам морський цар. Сидить цар на дельфіні, у правиці золотий тризубець, коралями та перлинами прикрашений, тримає, а лівою поводи натягує. За царем пливають гади морські, незнані й невидані, за гадами — дивні риби з червоною лускою та синіми хвостами, а за військом риб'ячим — краб одноокий клішнями веслує, товариство наздоганяє.